

режимі, до відповідних втрат потужності, зумовлених протіканням струмів прямої послідовності.

Як відомо, додаткові втрати потужності в мережі, зумовлені несиметрією струмів, характеризуються коефіцієнтом збільшення втрат потужності:

$$K_p = \Delta P_H / \Delta P_C = I + K_{21}^2 + K_{01}^2 (r_0 / r_1)$$

де ΔP_H – втрати потужності при несиметричному режимі; ΔP_C – втрати потужності від протіканням струмів порямої послідовності; K_{21} – коефіцієнт несиметрії струмів зворотної послідовності; K_{01} – коефіцієнт несиметрії струмів нульової послідовності; r_0, r_1 – опори, відповідно, нульової і прямої послідовностей.

Із наведеного співвідношення видно, що для симетричного режиму (ідеальний випадок) додаткові втрати потужності дорівнюють нулю.

У даний час існує досить багато різних способів і технічних пристроїв симетрування (ПС), що знижують несиметрію струмів. У першу чергу доцільно впровадити організаційні заходи щодо зменшення несиметрії: аналіз та перерозподіл фазних навантажень, тощо. Серед технічних засобів найбільш ефективним є застосування спеціальних ПС, що мають мінімально можливий опір струмам нульової послідовності, зокрема шунтосиметруючі пристрої на індуктивно-ємнісних елементах з автоматичним регулюванням потужності.

ЗАСОБИ І ПРИСТРОЇ АВТОМАТИЧНОГО СИМЕТРУВАННЯ ТРИФАЗНИХ МЕРЕЖ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.

Сантуженко В.В.

Науковий керівник – Охріменко В.М., канд. техн. наук, доцент

Складність технологічних процесів сучасних промислових підприємствах зумовлює підвищення вимог до показників якості електричної енергії, зокрема до симетрії напруг трифазної системи.

Сучасні системи електропостачання промислових підприємств для усунення несиметрії струмів і напруг використовують спеціальні пристрої, які можуть працювати як в автоматичному, так і в неавтоматичному режимі. Автоматичні симетрувальні пристрої (СП) мають високу точність симетрування при заданому коефіцієнті потужності. Системи управління автоматичними СП повинні обчислювати параметри і синтезувати схему пристрою в загальному випадку при довільному несиметричному навантаженні як для трипровідних, так і для чотирипровідних трифазних мереж. Як при симетрування, так і при ком-

пенсації реактивної потужності використовуються реактивні елементи, тому ці два завдання вироджуються в одне і з'являється можливість вирішити задачу симетрування і компенсування у трифазних мережах.

Узагальнена структурна схема автоматичного СП подана на рисунку 1 [1]. Він складається з наступних основних частин: ББТ – блок вимірювальних трансформаторів; ВІВ – вимірювача інформаційної величини; ОПСП – обчислювача параметрів симетрувального пристрою; ВО – виконавчого органу.

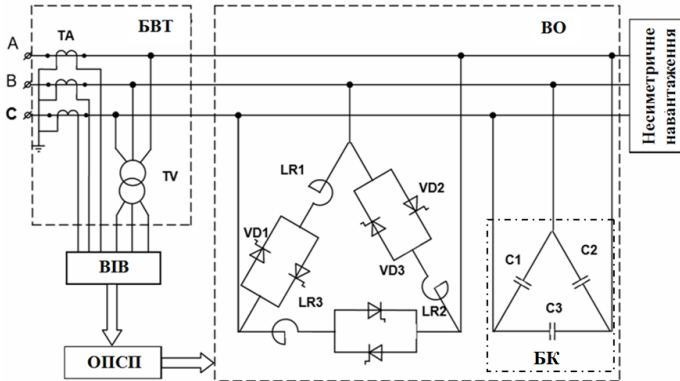

Рисунок 1 – Структурна схема автоматичного симетрувального пристрою

В якості інформаційних величин для обчислення параметрів СП можуть бути використані струми нульової і зворотної послідовностей, дійсні значення струмів навантаження, потужності навантаження, провідності навантаження.

Отримавши інформацію про поточні параметри режиму обчислювач параметрів здійснює регулювання величини реактивної потужності в кожній фазі виконавчого органу шляхом зміни кутів відкриття вентилів VD1 – VD3. Змінюючи потужність реакторів LR1 - LR3, він тим самим знижує ємнісну потужність батареї конденсаторів (БК) в кожній фазі до заданого рівня.

Певну складність в автоматичному симетруючому пристрої викликає синтез параметрів СП. Тому в якості обчислювача параметрів в симетруючому пристрої найбільш зручно використовувати спецобчислювач або мікропроцесор. Застосування мікропроцесора як системи управління СП дозволяє об'єднати в одному пристрої і вимірювач інформаційних величин і обчислювач параметрів.

Загальний підхід до процесу симетрування, а також використання мікропроцесорної техніки дозволяють створити уніфіковану систему

управління параметрами симутруючого пристрою для трипровідних і чотирипровідних мереж і для будь-якого способу симетрування: індивідуального, групового, центрального і комбінованого.

Список використаних джерел

1. Иванов В.С., Соколов В.И. Режимы потребления и качество электроэнергии систем электроснабжения промышленных предприятий. - М.: Энергоатомиздат, 1987. - 336 с.

СПЕКТРАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФОРМИ СТРУМУ В НЕЛІНІЙНОМУ ЕЛЕКТРИЧНОМУ КОЛІ.

Баландін В.А.

Науковий керівник – Рожков П.П., канд. техн. наук, доцент

Аналіз процесів, які виникають в нелінійних електричних колах, має велике значення для забезпечення надійної роботи систем електропостачання України. Серед безлічі можливих нелінійних елементів, які є складовими електричних мереж, виберемо електричні апарати, які мають сталеве осердя. Магнітні властивості сталі осердя описуються кривою намагнічування. На рис.1 приведена крива намагнічування сталі 3411(Э310).

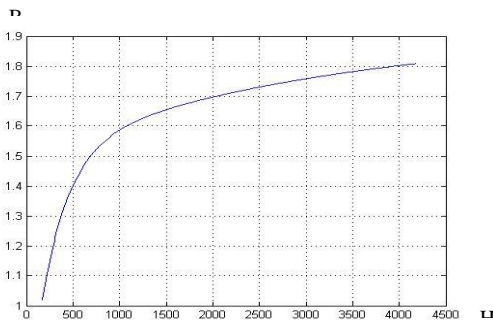

Рисунок 1 - Крива намагнічування сталі 3411(Э310)

Аналіз кривої намагнічування показує, що магнітна індукція B нелінійно залежить від напруженості H при значеннях H , що перебільшують 500 А/м. Подальше збільшення H призводить до насичення сталі осердя. Це явище призводить до нелінійної залежності індуктивності електричного кола від струму, що тече в колі.

Розглянемо послідовне електричне коло, яке складається з послідовно включених елементів: активного опору, ємності та нелінійної індуктивності, яка обумовлена наявністю феромагнітного осердя. Проведемо математичне моделювання електромагнітних процесів в такому